DOÇ. DR. M. HANEFİ BOSTAN

Barma Yaylası Tarihi ve Yayla Şenlikleri

BARMA YAYLASI TARİHİ VE YAYLA ŞENLİKLERİ DOÇ. DR. M. HANEFİ BOSTAN

albayrak MEDYA

1. BASKI

Ağustos 2022
İstanbul

ISBN: 978-625-8397-54-3

Yayın Yönetmeni
Burhan İstenci

Tasarım
Serap Şahin

Kapak
Abdullah Fuad Kılınçlı

Editör
Muhammet Karakaya

Birlikte Dağıtım A.Ş.
Yenidoğan Mh. Kızılay Sk. No:39
Kat:Giriş/A
34030 – Bayrampaşa / İSTANBUL
Bayrampaşa V.D. 7890172847
+90 0212 989 15 15
YAYINCI SERTİFİKA NO: 43487

Baskı ve Cilt
İHLAS GAZETECİLİK A.Ş.
Merkez Mh. 29 Ekim Cd. İhlas Plaza No:11 A/41
Yenibosna
34197 – Bahçelievler / İSTANBUL
Büyük Mükellefler V.D. 470 020 1194
+90 212 454 30 00
YAYINCI SERTİFİKA NO: 45589

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Birlikte Dağıtım A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Barma Yaylası Tarihi ve Yayla Şenlikleri

DOÇ. DR. M. HANEFİ BOSTAN

M. Hanefi Bostan

1958 yılında Trabzon ilinin Çaykara ilçesinde doğdu. İlkokulu Çaykara'da, ortaokulu İstanbul Kartal Lisesi'nde, liseyi ise parasız devlet yatılısı olarak Boyabat'ta tamamladı. 1982 yılında Marmara Üniversitesi'nde lisans eğitimini bitirdi.

Aralık 1982'de Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Tarih Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 1986'da yüksek lisansını, 1993'te de doktorasını tamamladı.

1992 yılında Öğretim Görevlisi kadrosuna tayin edildi. 1996 yılında da Yardımcı Doçent kadrosuna atandı (Doktor Öğretim Üyesi). 2001 yılında M.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi'nin Tarih Bölümü Yeni Çağ Tarihi Anabilim Dalı'na kadrosuyla birlikte nakledildi. 2018 yılında doçent unvanını aldı. Halen bu fakültede öğretim üyesidir.

2005 yılında, *XV-XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadi Hayat* isimli kitabıyla *Milliyet* Gazetesi'nin Örsan Öymen-Kent Tarihi Ödülünü aldı.

Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi (Uluslararası) yayın kurulu, *Karadeniz İncelemeleri* Dergisi (Uluslararası) ile *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* Dergisi'nin (Uluslararası) yayın danışma kurulu üyesidir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

M. Hanefi Bostan'ın değişik dergilerde yayınlanmış tarih ve eğitimle ilgili makaleleri, ulusal ve uluslararası yayınlanan bildirileri ve kitap bölümleri yanında, ayrıca basılmış altı kitabı bulunmaktadır:

1. *Said Halim Paşa,* İrfan Yayınevi, İstanbul: 1992.
2. *XV- XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadi Hayat*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara: 2002.
3. *Karadeniz'de Nüfus Hareketleri ve Nüfusun Etnik Yapısı*, Nöbetçi Yayınevi, İstanbul: 2012.
4. *Bir İslamcı Düşünür ve Sadrazam Said Halim Paşa*, Mehmet Âkif Ersoy Fikir ve Sanat Vakfı ve Pendik Belediyesi Yayınları, İstanbul: 2017.
5. *Harşit Vadisinin İdarî, Sosyal ve İktisadî Tarihi (XV.-XVII. Yüzyıllar),* Giresun İl Özel İdaresi Yayınları, İstanbul: 2018.
6. *Rize'nin Sosyal Tarihi (Fetihten 18. Yüzyıla),* Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları, Rize: 2020.

*Bu kitap, ömürleri yaylacılıkla geçen ve yaylalarda çocukluğumun en güzel şekilde geçmesini sağlayan dedem **Şerif BOSTAN** ve babaannem **Şerife BOSTAN** ile anne tarafından dedem **Mehmet ALBAYRAK**, anneannem **Mevlüde ALBAYRAK** ve teyzem **Mehdiye ALBAYRAK**'a ithaf edilmiştir.*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 9
KISALTMALAR 15
RESİM LİSTESİ 17
METİN İÇİNDEKİ BELGE LİSTESİ 22
HARİTA LİSTESİ 24
GİRİŞ 25

BİRİNCİ BÖLÜM
BARMA YAYLASI VE KURULUŞ TARİHİ

Barma Yaylası 41
Barma Yaylasının Kuruluş Tarihi 50
Barma Yaylası Hangi Köylere Aittir? 64
Barma Yaylası Mezarlığı 114
Cumhuriyet Döneminde Barma Yaylası ve Bu Yaylaya Bağlı Mezralarla İlgili İhtilaflar 120

İKİNCİ BÖLÜM
YAYLA ORTASI ŞENLİKLERİ (OTÇU GÖÇÜ)

Yayla Şenlikleri 135
Yayla Ortası Şenlikleri 150
Değerlendirme Ve Sonuç 198

EK - I BAZI BELGELER VE
TRASKRİPSİYONLARI 205
EK - II 1935 YILI ARAZİ TAHRİR KAYITLARINA GÖRE
BARMA YAYLASINDA ÇAYIRI BULUNUP YAYLACILIK
YAPAN AİLELER 253

KAYNAKLAR 263
DİZİN 277

ÖNSÖZ

Yayla ve mezralar Türk Kültür Tarihi'nde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. İktisadî gereksinimler yanında, sağlıklı yaşamak için de hayati bir önem taşımaktadırlar. Türk Kültürünün yaşatılmasında önemli görevler ifâ etmekte, ihtiyarından gencine, çocuklardan anne ve babalarına kadar her kesimi ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Nitekim köylerde yaşayan halkın önemli bir kesimi iktisadi ve sosyal sebepler nedeniyle bütün hesaplarını ilkbaharda çıkacağı ve sonbaharda geri döneceği yaylasına göre yapmaktadır. Ozanlar en çok türkü yaktıkları ve şairlerin en çok şiir yazdıkları konular arasında yayla, yayla yolları ve yaylacılık önemli bir yer almaktadır. Yaylaya çıkarken, inerken ve yayla ortası şenlikleri Milli Kültürümüzün önemli bir yönünü teşkil etmektedir.

Çocukluğum Barma, Seydi Yakup, Mavreyas ve Kazankıran yaylalarında geçti. Rahmetli annemle Kırklar Dağına ve Sultan Murat Şehitliğine çıkışımızı ve şehitlerin kucağında yatışımı hayal meyal hatırlıyorum. Rahmetli anneannemle köyümüzden sığırlarla birlikte yayan iki günde Seydi Yakup Yaylası'na çıkışımız ve bu çıkış sırasında Limonsuyu hanlarında sandalye üzerinde sabahı beklememiz ve kürtüklerden

geçerken sık sık uyarılışım, kesinlikle yolda uyumamam gerektiği nasihatleri ve dönüşte yine yayan olarak dünyanın en tehlikeli virajları olan Derebaşı Ogene (Karaçam) virajlarını geçerek Ataköy'e ve oradan da köye gidişimiz bende derin izler bıraktı. Barma Yaylası'ndaki amca çocukları ile serüvenlerimiz 53 yıl geçmesine rağmen hala canlı hatıralar olarak hafızamda yer almaktadır. Kazankıran'da kendi çayırımızı ve anneannemin çayırını kesişim ve burada sığır bekleyişim aklımdan çıkmıyor. Kazankıran günlerim sevdalık günlerimin depreştiği zamanlardır. Bu nedenlerle yaylalar benim hayatımın bir parçasıdır. Öncelikli olarak Barma, Seydi Yakup ve Kazankıran yaylaları. Yaylalara çıktığımda nefes aldığımı hissederim. Özgürlüğün tadını çıkarırım. Ben yaylalar çocuğuyum. Torunlarımdan Ahmet Kağan Bostan da "*biz yaylacıyız*" der. Yayla özlemi ve yaylacılık bizim ruhumuza işlemiş. Ahmet Şafak'ın;

> "Sevduğum, çıkma sakın dağlara
> Sevduğum, eşkiya bulur seni
> Sevduğum, sana kimse kıyamaz
> Sevduğum, kör kurşun vurur seni"

dost uyarısına rağmen yaylaları (dağları) terk edemem. Çünkü Sultan Murat ve çevre yaylalardaki şehitler ile Maraşlı Şeyh Osman Efendi'nin torunlarını yalnız bırakamam. Ömrüm vefa ettiği sürece yaylalardayım. Çocuklarıma ve torunlarıma da vasiyetim şudur: Ata topraklarını ve bizim için hayatlarını feda edenleri unutmayın ve yalnız bırakmayın.

Eskiden beri Barma Yaylası'nda evimiz ve çayırımızın olduğunu amcamın ve babamın anlatımlarından bilirim. Hatta rahmetli amcam Hasan Bostan, bu yaylanın kurucusu olduğumuzu ve tapumuzun bile olduğunu söylerdi. Amcam hayatının son senelerine kadar rahmetli yengem Zeliha Bostan ile yıllarca burada yaylacılık yaptı. Amcamın yayla evi ayakta ve çayırlığının sınırları da bellidir. Yine dedem Şerif Bostan'ın

kardeşleri Şaban Bostan ile Mehmet Bostan ve amcasının oğlu Mehmet Ali Bostan'ın yayla evleri ve çayırlıkları bütün Holalılar tarafından bilinen bir husustur.

Kabro Hoca'nın tarihî Barma Yaylası Haritası'nda, dedem Ahmet oğlu Şerif Bostan'ın dedesi "*Bostanoğlu Temel*" (d.t. 01.07.1821-v.t. 23.10.1910) adıyla kayıtlı yere 2013 yılında başlayıp 2015 yılında inşaatının bitirildiği bir yayla evi yaptırdım. 2015 yılının sonunda bir ihbar üzerine Köprübaşı Kaymakamlığı'ndan "*Beşköy Mahallesi Barma yaylası*"na "*müdahale*" ettiğim gerekçesiyle soruşturma açtırdı ve sonra da Sürmene Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Yaklaşık 500 yıldan beri Hola-i Kebir (Dernekpazarı ilçesi) köylerine ait olan ve bu yaylanın Köprübaşı sınırları içinde gösterilmesi tuhafıma gitti. Bunun üzerine Barma Yaylası ve bu yaylaya bağlı meraların tarihini araştırmaya koyuldum. Sadık Albayrak beyin gerçekleri ortaya koyma konusundaki teşvikleri azmimi daha da artırdı. Sadece Barma Yaylası Tarihi'ni değil aynı zamanda bölgede yapılan Yayla Şenliklerini de derleyip toparlamam gerektiği kanaatine vardım. Beş yıldan beri devam eden araştırmalarımı üç ayrı uluslararası kongrede "*Barma Yaylası ve Yayla Ortası Şenlikleri*" (2018), "*Tirebolu-Çaykara Çevresinde Yayla Kültürü ve Yayla Şenlikleri*" (2019) ve "*Maraşlı Şeyh Osman Efendi'nin Of Bölgesinin Türkleşme ve İslamlaşmasındaki Etkisi*" (2019) adlarıyla ve bir ulusal kongrede "Eğrisu (Sultanmurat) Yaylası Tarihi" (2022) adıyla ilim dünyasına sundum.

Barma Yaylası Tarihi ve Yayla Şenlikleri adını taşıyan bu çalışma yukarıda bahsi geçen üç ayrı uluslararası ve bir ulusal tebliğden yola çıkarak yeniden yazıldı. Ayrıca Barma Yaylası ve Çevre Mezraları ile ilgili arşiv belgelerinin traskripsiyonu ile 1935-1937 Tarihli Arazi Tahrir Defteri'nde Barma Yaylası'nda yaylacılık yapan ve bu yaylada evi ve çayırı bulunanların isimlerini ve köylerini ihtiva eden kayıtlar bir çizelge halinde verildi.

Kitap, Giriş'in haricinde iki ana bölümden teşekkül etmektedir. Giriş bölümünde; Türk Tarihi'nde yayla ve meranın önemi, yayla evleri, Doğu Karadeniz bölgesinde yaylacılığın hangi dönemde ve kimler tarafından başlatıldığı, Osmanlı Devleti döneminde yaylacılık yapanlardan ne tür vergiler alındığı ve yaylacılığın hangi boyutta olduğu tespite çalışıldı.

Barma Yaylası ve Kuruluş Tarihi adını taşıyan birinci bölümde, "Barma" kelimesinin anlamı ve bu adla anılan yaylanın ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu, hangi köylere ait olduğu arşiv belgeleriyle ortaya konuldu. Yaylada bulunan mezarlıkların kaç tane olduğu ve bu mezarlarda kimlerin yattığı mezar taşlarından belirlenmeye çalışıldı. Bölgede kayıtlara geçen en eski yaylaların hangileri olduğu, Maraşlı Şeyh Osman Efendi, oğlu ve torununa hangi yaylaların tahsis edildiği ve bunların ne tür görevlerinin olduğu belgelere dayanılarak açıklandı. Barma Yaylası'na ait mera yerlerinden olan Balustala (Siçanoba) ve Hanzar mezraları ile ilgili Paçan köyleri ile ilgili ne tür ihtilafların yaşandığı ve bu ihtilafların kadı ilâmlarına ve padişah fermanlarına rağmen nasıl sürdüğü ele alındı. 1970'lerden itibaren Dağardı köylülerinin Barma Yaylası'na ne tür müdahalede bulundukları resmî evraklarla tespite çalışıldı. Ayrıca bölgede cereyan eden diğer yayla ve mezralarla ilgili bazı ihtilafların neler olduğu kayıtlar ışığında günyüzüne çıkarıldı.

Yayla Ortası Şenlikleri (Otçu Göçü) adını taşıyan ikinci bölümde; Barma Yaylası, Sultanmurat, Kuşmer ve çevre yaylarda yaylaya çıkış ve inişlerde yapılan şenlikler ile Yayla Ortası Şenlikleri ele alındı. Bu şenliklerin Tirebolu ve Şalpazarı çevresinde yapılan Otçu Göçü şenlikleriyle bir ilişkisi olup olmadığı araştırılarak her iki bölgedeki yayla şenliklerinin aynı kültür çevresine ait olduğu sonucuna varıldı. Yapılan yayla şenliklerinde ve bölgede söylenen türkülerde Barma Yaylası ve çevre mezralarının yeri tespite çalışıldı.

Kitapta kullanılan resimlerin bir kısmı *Çaykara* Gazetesi internet sitesi ve Emin Coşkun'un sosyal medyadaki paylaşımlarından, bir kısmı Sami Ayan, Hasan Bayka, Seyfullah Akgül ve Mustafa Asım Sulu'dan temin edildi. Resimlerin önemli bölümü de tarafımızdan çekildi. Eğrisu Yaylası ile ilgili belgeler Muhittin Yıldırım, Barma Yaylası ve mezraları konusundaki bazı belgeler de Ormancık Köyü Güzelleştirme ve Dayanışma Derneği Başkanı Seyfullah Akgül vasıtasıyla temin edildi.

Kitabın basımını sağlayan Albayrak Medya Grubu'na ve yayıma hazırlayan Muhammet Karakaya'ya teşekkür ederim.

Doç. Dr. M. Hanefi BOSTAN
Maltepe/İstanbul 2022

KAYNAKLAR

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri (BOA)

----------, *Bâb-ı Âsafi Divan-ı Hümayun Sicilleri Trabzon Ahkâm Defterleri, Defter* (*A.DVNS.AHK. TZ .d.*), nr. 5, 7.

----------, Cevdet-Evkaf (C. EV), nr. 421/21311.

----------, Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umûmiye Müdüriyeti Asayiş Kalemi Evrakı (DH.EUM.AYŞ), nr. 7/67.

----------, Hatt-ı Hümâyun, nr. 1479/18.

----------, İrade Dâhiliye (İ. DH), nr. 577/40222.

----------, Kamil Kepeci (KK), Mevkufat Kalemi (MK), nr. 2697.

----------, Maarif Nezareti Mektubi Kalemi (MF. MKT), Dosya nr. 1054 / 65.

----------, *Maliyeden Müdevver Defterler (MAD),* nr. 828.

----------, Maliye Nezareti Emlak-i Emiriyye Müdüriyeti (ML. EEM), nr. 759/17.

----------, Meclis-i Vâlâ (MVL), nr. 94/14, 646/37, 665/65.

----------, *Nüfus Defterleri (NFS.d)*, nr. 1139, 1142.

----------, Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vâlâ Evrakı (A. MKT. MVL), nr.33/18.

----------, Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı (A. MKT. MHM), nr. 413/37.

----------, Şura-yı Devlet (ŞD), nr. 1843/27; 1851/18.

----------, *Tahrir Defteri* (*TD)*, nr. 52, 53, 613.

----------, *Timar Zeamet Tevcih Defteri TZTD)*, nr. 17893.

Tapu Kadastro Kuyud-ı Kadime Arşivi (TK. KKA),

----------, *Tahrir Defteri* (*TD)*, nr. 29, 43, 348, 355.

Trabzon Şer'iyye Sicilleri *(TŞS),* nr. 1866/52, 1904/90, 1923/109, 1999/185, 2005/191, 2019/205.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA)

----------, *Hurufat Defteri* (*HD*), nr. 1133.

----------, *Vakıf Defteri (VD),* nr. 157, 532.

Çaykara İlçesi-Akdoğan Köyü Muhtarlığı Arşivi (Çİ-AKMA)

----------, *Eğrisu Yaylası'na Ait Hicri 1015 Tarihli Of Kadısı Hücceti* (*EY-H.1015-OKH*).

----------, *Eğrisu Yaylası İle İlgili Evâhir-i Cemaziye'l-ahir 1136 Tarihli Padişah Fermanı.*

----------, *Eğrisu Yaylası'na Ait Hicri 1137 (1725) Tarihli Of Kadısı Hücceti* (*EY-H.1725-OKH*).

Dernekpazarı Kaymakamlığı (DPK)

----------, *Ormancık (Makdanos) Köyü Arazi Tahrir Cetveli Defteri (OKATCD).*

Dernekpazarı İlçesi-Ormancık Köyü Güzelleştirme ve Dayanışma Derneği Arşivi (DPİ-OKGDDA)

----------, *Trabzon Kadısına 1701 Tarihinde Gönderilen Emrin Sureti (TK1701TGES),* nr. 3.

----------, *Trabzon Kadısı Veiyuddin Efendi'nin Hücceti ve Sureti (TKVEH)*, nr. 4, 5.

----------, *Sultan II. Mahmud'un Barma Camii Fermanının Sureti (SII.M-BCFS),* nr. 6.

……., *Sultan II. Mahmud'un Hola-i Kebir Köylerinin Mera Yerleri İle İlgili Fermanı (SII.M-HKMYF),* nr. 7.

----------, *Trabzon Kadısı Mehmed Emin Efendi'nin İ'lâmı ve Suretleri* (*TKMEEİ*), nr. 8.

----------, *20 Muharrem 1279 (18 Temmuz 1862) Tarihli İlâmın Mustafa Cansız Tarafından Çevirisi,* nr. 9, s . 1-8.

----------, *Trabzon Tetkikat Mahkemesi Meclisinin İ'lâmı ve İ'lâmın Suretleri (TTMMİ)*, nr. 10.

----------, *H.1284 ve 1285 / M. 1868 Tarihli Tapu Kayıtları (1284-1285 / 1868 T.TK),* nr. 11, s. 1-2.

----------, *Çaykara Kazası İdare Heyetinin 79 Sayılı Kararı* (*ÇKİH-79SK*), nr. 12.

----------, *Okşoho Köy Sınır Kâğıdı Örneği* (*OKSKÖ),* nr. 13.

----------, *Yedi Köy Muhtarı'nın Barma Yaylası'na Yapılan Silahlı Müdahalenin Önlenmesi İçin Trabzon Valiliğine Verdikleri Dilekçe (YKMBYYSMÖİTVVD)*, nr. 14.

----------, *Yedi Köy Muhtarının İçişleri Bakanlığına Gönderdiği Dilekçe* (*YKMİBGD*), nr. 15.

----------, *Çalışanlar Köyü Muhtarının Trabzon Valiliğine Telgrafı (ÇKMTVT)*, nr. 16.

----------, *Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğünün Taşçılar Köyü Muhtarına Verdiği Cevap (TSMM.TKMVC),* nr. 17.

----------, *Çaykara ve Sürmene Köy Muhtarlarının Talep Ettiği Sınırlar* (*Ç-S. KMTES),* nr. 18.

----------, *Hola-i Kebir Köy Muhtarlarının Trabzon Valiliğine Gönderdikleri Rapor Mahiyetindeki Dilekçeleri (HKKM.TV.GRMD),* nr. 19, s. 1-2.

Dernekpazarı İlçesi-Tüfekçi Köyü Muhtarlığı Arşivi (DPİ-TK-MA)

----------, *Harita Mühendisi Osman Sula'nın Çaykara-Sürmene İlçe Hududu Haritası (HMOSÇ-SHH).*

Kabro Hoca'nın Oğlu Ahmet Er'in Arşivi (KHO.AEA)

----------, *Sultan III. Selim'in Barma Köyü Camii Fermanı* (*SIII.S-BKCF*).

Prof. Dr. Burhanettin Can Arşivi, *Hadi Belediyesi Reisi ve Azası İle İlgili Belge.*

Resmi Gazete, Sayı 30812, Tarih: 25 Haziran 2019; Sayı 30960, Tarih: 26 Kasım 2019.

Kitap ve Makaleler

"6. Görnek Yayla Şenliği 2012", *https://www.youtube.com/watch?v=7iq_4DBzTDk* (erişim: 20.06.2018).

"1929 Yılı Sel Felaketi ve Çaykara", *http://www.caykaragundem.com/haber/1929-yili-sel-felaketi-ve-caykara--4205.html* (erişim: 26.03.2017).

1935 Genel Nüfus Sayımı-Trabzon Vilayeti, Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü Yayını, Ankara 1937.

1940 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1944.

1945 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1950.

1950 Umumi Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1951.

1955 Genel Nüfus Sayımı, Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1961.

AGUN, Hüseyin, *Agun / Mollaahmetoğlu Ailesinin Seceresi ve Rize Veliköy'ünün Tarihçesi*, Yay. Haz. Mehmet Telât Agun, b.y.y. 1997.

AĞIRALİOĞLU, Necati, "Yaylaya Göç", *Çaykaralılar*, 16 (2002), s. 5-8.

"Ah, Nerede O Eski Yaylalar", *Dernekpazarı Haber Bülteni*, 1 (1990), s. 16-17.

AKBULUT, İbrahim, "Parma Yaylası", https://www.youtube.com/watch?v=0X5jee_czqU (erişim: 08.06.2014).

ALAGÖZ, Cemal Arif, "Yayla Tabiri Hakkında Rapor", *Birinci Coğrafya Kongresi (6-21 Haziran 1941): Raporlar, Müzakereler, Kararlar*, Maarif Vekilliği Yayını, Ankara 1941, s. 150-157.

ALBAYRAK, Sadık, "Dizlerimin Dermanı", *Dernekpazarı Haber Bülteni*, 8 (1998), s. 32-33.

ALBAYRAK, Sadık, *Manaho Deresi (Cezaevi Notları)*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2013.

ALP ARSLAN, Tirebolulu (Hüseyin Avni Bey), "Türk Bayramlarından Ot Göçü", *Türk Yurdu*, VIII/7 (1331), s. 122-127.

ALP ARSLAN, Tirebolulu (Hüseyin Avni Bey), *Trabzon İli Lâz mı Türk mü*, (Yay. İsmail Hacıfettahoğlu), Atlas Yayınları, Ankara 1999.

ALTUNCU, Naci, "Geçmişte yayladan köye göç", *https://www.caykaragazetesi.com/gecmiste-yayladan-koye-goc/* (06 Kasım 2018).

ALTUNCU, Naci, "Kuşmer Çürük Çayırı'nda onbaşı olmak", *https://www.caykaragazetesi.com/kose-yazilari/kusmer-curuk-cayirinda-onbasi-olmak-44506/* (erişim: 10.06.2020).

ARSLAN, Zehra, "Cumhuriyet Döneminde Of İlçesinin İdari Yapısı ve Nüfusu (1923-2015)", *Türk İdare Dergisi*, 480 (2015), s. 11-37.

ASAN, Ömer, *Pontos Kültürü*, Belge Yayınları, İstanbul 2000.

AYAN, Sami, "Yayla Hanlarından AVM'lere", *https://www.caykaragazetesi.com/guncel/yayla-hanlarindan-avmlere-790/* (erişim: 30.01.2013).

AYAN, Sami, "Halkımız Sultanmurat'ta buluşmayı özlemiş", *https://www.caykaragazetesi.com/kose-yazilari/halkimiz-sultanmuratta-bulusmayi-ozlemis-30508/* (erişim: 30.08.2018).

AYGÜN, Necmettin, "Osmanlı Devleti Kırsalında İktisadî Örüntüler ve Trabzon'da Koyun (Sürü) Sahipleri (1722)", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 25 (2018), s. 11-67.

BAKKALOĞLU, Numan, "Çaykara'da Yaylacılık", *Yeni Çaykara Bülteni*, 8 (1984), s. 6-7.

BAKKALOĞLU, Numan, "Yaylaönü Köyü", *Yeni Çaykara Bülteni*, 8 (1984), s. 17.

BARBAROS, Metin, "Barma Yaylası",

https://yandex.com.tr/video/preview/?filmId=3619075644966659910&text=BARMA%20YAYLASI%20T%C3%9CRK%C3%9CS%C3%9C&path=wizard&parent-reqid=1592048463066653-1290818166305469391102907-production-app-host-man-web-yp-194&redircnt=1592050846.1 (erişim: 19.08.2019).

BAYOĞLU, Ayhan, (2000), *Of Kazası'nın Siyasi, Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Tarihi*, y.e.y, Denizli 2000.

BİLGİN, Mehmet, *Sürmene Tarihi*, Sürmene Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1990.

BİLGİN, Mehmet, *Madurdağı Savaşı*, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon 2000.

BİLGİN, Mehmet, *Doğu Karadeniz*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2010.

BİLGİN, Süleyman-BİRİNCİ, Ali Mesut-ÇAKICI, Mustafa ve DEMİRCİOĞLU, Sezgin, *Trabzon Nüfus Kütüğü*, Düzey Matbaacılık, İstanbul 2010.

BİLİR, Ali, *Geçmişten Günümüze Tüm Yönleriyle Görele*, Simurg Yayınları, İstanbul 2001.

BİRİNCİ, Ali Mesut-ÇAKICI, Mustafa-TOPAL, Zehra, *Akçaabad Vakfıkebir Nüfus Kütüğü (1835-1845)*, Vakfıkebir Kültür ve Dayanışma Derneği Yayını, İstanbul 2012.

BOSTAN, M. Hanefi, "Sultan Murad ve Of Muharebeleri", *Çaykaralılar*, 2 (1992), s. 5-9.

BOSTAN, M. Hanefi, *XV- XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

BOSTAN, M. Hanefi, "Çaykara ve Dernekpazarı Tarihi", *Geçmişten Geleceğe Çaykara-Dernekpazarı (Tarih-Toplum-Kültür)*, Çaykara ve Dernekpazarı Kültür ve Yardımlaşma Cemiyeti Yayını, İstanbul 2005, s. 17-94.

BOSTAN, M. Hanefi, "XV-XVII. Yüzyıllarda Espiye'nin Sosyal ve İktisadî Tarihi", *Tarihi, Kültürel ve Gelenekleriyle Espiye Sempozyumu (24 Haziran 2006)*, Espiye Belediyesi Yayınları, İstanbul 2007, s. 21-60.

BOSTAN, M. Hanefi, *Karadeniz'de Nüfus Hareketleri ve Nüfusun Etnik Yapısı*, Nöbetçi Yayınevi, İstanbul 2012.

BOSTAN, M. Hanefi, "XV-XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Of Kazası", *Başlangıçtan Günümüze Her Yönüyle Of*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları, Trabzon 2016, s. 35-109.

BOSTAN, M. Hanefi, "Tirebolu'nun İdarî, Sosyal ve İktisadî Yapısı (XV.-XVII. Yüzyıllar)", *Tirebolu Tarihi Yazıları*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul 2016, s. 51-96.

BOSTAN, M. Hanefi, "Şalpazarı'nın İdarî, Sosyal ve İktisadî Tarihi", *Şalpazarı (Tarih-Kültür-İnsan)*, Serander Yayınları, İstanbul 2018, s. 51-124.

BOSTAN, M. Hanefi, "XV.-XVII. Yüzyıllarda Harşit Vadisi'nde İktisadî Hayat", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 38 (2018), s.1-74.

BOSTAN, M. Hanefi, *Harşit Vadisinin İdarî, Sosyal ve İktisadî Tarihi (XV.-XVII. Yüzyıllar)*, Giresun İl Özel İdaresi Yayınları, İstanbul 2018.

BOSTAN, M. Hanefi, "Barma Yaylası ve Yayla Ortası Şenlikleri", *2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi (7-8 Aralık 2018-Antalya)*, 6, Türk Eğitim-Sen Genel Merkezi Yayınları, Ankara 2018, s. 793-830. (https://drive.google.com/file/d/1eIJZfocCsSERfeafXaCK21UPUbpxACfh/view)

BOSTAN, M. Hanefi, "Yavuz Sultan Selim'in Şehzâdelik Dönemi (1487-1512)", *Türk Kültürü İncelemeleri Sergisi*, 40 (2019), s. 1-86.

BOSTAN, M. Hanefi, "Tirebolu-Çaykara Çevresinde Yayla Kültürü ve Yayla Şenlikleri", *Uluslararası Yaylacılık ve Yayla Kültürü Sempozyumu (26-28 Eylül 2019-Giresun) Tam Metin Bildiri Kitabı*, Giresun Üniversitesi Yayınları, Giresun 2019, s. 286-327.

BOSTAN, M. Hanefi, "Maraşlı Şeyh Osman Efendi'nin Of Bölgesinin Türkleşme ve İslâmlaşmasındaki Etkisi", *I. Uluslararası Karadeniz Tarihi Sempozyumu (12-14 Aralık 2019) Bildiriler Kitabı*, Avrasya Üniversitesi Yayınları, Trabzon 2020, s. 258-280.

COŞKUN, Osman, *Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı (Artvin-Rize-Trabzon)*, Çatı Kitapları, İkizdere 2013.

ÇELEBİ, Murat, "Oy Yaylalar Yaylalar", *Yeni Çaykara Bülteni*, 8 (1984), s. 16.

ÇELİK, Ali, *Trabzon-Şalpazarı Çepni Kültürü*, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon 1999.

ÇELİK, Ali, *Trabzon-Çaykara Halk Kültürü*, Doğu Kütüphanesi Yayıncılık, İstanbul 2005.

ÇEVİK, Mehmet, "Folklorumuz", *Yeni Çaykara Bülteni*, 15 (1992), s. 7.

ÇOLAK, Alper Hüseyin ve KIRCA, Simay, "Turbalıklar: Gezegenin Arşivleri", *Atlas Dergisi,* 249 (2013), s. 70-88.

DEMİRCİOĞLU, Sezgin-BİLGİN, Süleyman, *Of Nüfus Defteri (1834)*, Şenyıldız Yayınları, İstanbul 2011.

Derleme Sözlüğü, II, (1968) III, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1965.

DOĞANAY, Hayati ve ÇOŞKUN, Ogün, "Türkiye Yaylacılığında Değişim Eğilimleri ve Başlıca Sonuçları", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 30 (2013), s.1-27.

DURGUN, Hasan Hüsnü, "Bir Söz Yangını / Atışma Türküleri", *Geçmişten Geleceğe Çaykara-Dernekpazarı (Tarih-Toplum-Kültür)*, Çaykara ve Dernekpazarı Kültür ve Yardımlaşma Cemiyeti Yayını, İstanbul 2005, s. 373-406.

DURGUN, Hasan Hüsnü, "Yürek Çarpıntıları / Türküler-Destanlar-Ağıtlar", *Geçmişten Geleceğe Çaykara-Dernekpazarı (Tarih-Toplum-Kültür)*, Çaykara ve Dernekpazarı Kültür ve Yardımlaşma Cemiyeti Yayını, İstanbul 2005, s. 407-430.

DURGUN, Necdet, "Kuşmer'de Yayla Ortası", *Çaykaralılar*, 5 (1993), s. 20-21.

DURMUŞ, Fatma, "Trabzon'da Yaylacılık", *Trabzon,*13 (1998), s. 5-6.

EBU BEKR-İ TİHRANÎ, *Kitab-ı Diyarbekriyye*, Çev. Mürsel Öztürk, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.

EFENDİOĞLU, Rasim, " Çepni Taşı Kunilar, Ah O Eski Anılar", *Yeni Çaykara Bülteni*, 8 (1984), s. 14.

EKİNCİ, İlhan, "On Dokuzuncu Yüzyılda Doğu Karadeniz'de (Gümüşhane-Trabzon) Yayla Anlaşmazlıkları ve Düşündürdükleri", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 26 (2019), s. 311-346.

EMECEN, Feridun, "Ağnam Resmi", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, I, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s. 478-479.

EMECEN, Feridun, *Doğu Karadeniz'de İki Kıyı Kasabasının Tarihi Bulancak-Piraziz*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005.

EMECEN, Feridun, *Doğu Karadeniz'de Bir Vadi Boyu Yerleşmesi Ağasar Vadisi: Şalpazarı-Beşikdüzü*, Serander Yayınları, Trabzon 2010.

EMECEN, Feridun ve YÜKSEL, Ayhan, *Giresun Kazası Nüfus Defteri (1251 / 1835)*, Serander Yayınları, Trabzon 2015.

EMECEN, Feridun ve YÜKSEL, Ayhan, *Görele Kazası Nüfus Defteri (1251/ 1835)*, Serander Yayınları, Trabzon 2015.

EMECEN, Feridun-YÜKSEL, Ayhan ve KESKİN, İshak, *Görele Tarihi Kuruluşu ve Yükselişi*, Görele Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2019.

EMİROĞLU, Mecdi, *Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara 1977.

ERÜZ, Coşkun, "Barma Ağaçbaşı Turbalığı Bir Dünya Mirası", *https://www.caykaragazetesi.com/barma-agacbasi-turbaligi-bir-dunya-mirasi/* (erişim 15 Kasım 2017).

GOLOĞLU, Mahmut, *Trabzon Tarihi (Fetihten Kurtuluşa Kadar)*, Serander Yayınları, Trabzon 2013.

GÖKÇEK, Mehmet Fatih, (2018), "1 Numaralı Trabzon Ahkâm Defteri'nde Kürtün Nahiyesi İle İlgili Kayıtlar (1742-1759)", *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 25 (2018), s. 69-101.

GÜNAYDIN, Mehmet, *Cansız Hoca*, Heyamola Yayınları, İstanbul 2007.

HABERAL, Hikmet, *Yayla Kültürü ve Yayla Turizmi*, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Yayınları, Trabzon 2013.

HAMZAÇEBİ, Gökhan, "Yol Havaları", *Yayla Kültürü ve Yaylacılık Sempozyumu (6-7 Kasım 2014-Bilecik)*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları, Bilecik 2015, s. 315-326.

HİÇYILMAZ, Murat Ümit, *Çayeli'nden Oyani (1835 Arhavi-Hopa-Fındıklı Nüfus Kayıtları)*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2015.

HİÇYILMAZ, Murat Ümit, *Çamlıhemşin Seyahatnamesi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2017.

HİÇYILMAZ, Murat Ümit, *Güneysu Seyahatnamesi*, Rize Araştırmaları Vakfı, İstanbul 2019.

İMAMOĞLU, Abdulvahit, *Köprübaşı Yöresinde Yetişen Medrese Âlimleri ve Din Eğitimine Katkıları*, Trabzon Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2015.

İNAN, Abdülkadir, *Birinci İlmi Seyahate Dair Rapor*, İktisat Matbaası, İstanbul 1930.

KABRO HOCA (Kebirzâde Hasan), "Barma Yaylası Haritası", *Dernekpazarı Haber Bülteni*, 8 (1998), s. 24-25.

KARATAŞ, Mecit, "Yaylalar", *Yeni Çaykara Bülteni*, 11 (1985), s. 3.

KAŞGARLI MAHMUD, *Dîvânü Lügât'it-Türk*, I-III (Çev. Besim Atalay), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1985.

KAYA, Mevlüt, *Eynesil Tarihi ve Kültürü*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul 2017.

KAZICI, Ziya, *Osmanlılarda Vergi Sistemi*, Şamil Yayınevi, İstanbul 1977.

KESKİN, Yılmaz, "Çaykara'da Mezra (Kom) ve Yaylalarda Seyir Geleneği", *Çaykaralılar*, 7 (1994), s. 4-5.

KILIÇ, Dündar, *Sürmene Nüfus Defteri (1834)*, Alioğlu Yayınevi, İstanbul 2013.

KORKMAZ, Mustafa, "Yollar Yeşerdi", *Yeni Çaykara Bülteni*, 11 (1985), s. 4.

KORKMAZ, Yalçın Korkmaz, *Çocukluğumda Yayla Göçleri*, Yaz Yayınları, İstanbul 2016.

KUNERALP, Sinan, *Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricali (1839-1922)*, İsis Yayınları, İstanbul 1999.

KURŞUN, Zekeriya, "Çaykara'da Yayla Turizmi Yapılabilir Mi?", *Çaykaralılar,* 5 (1993), s. 7-9.

"Kuşmerin Tarihçesi", *https://www.sahinkaya.org.tr/kusmer-yaylasi/* (erişim: 20.10.2018).

LESSİNG, Ferdinand D., *Moğolca Türkçe Sözlük*, I-II, Çev. Günay Karaağaç, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2003.

MAHİTAPOĞLU, Hanefi, "Sultan Murat ve Mücadele Azmi", *Horon,* 1 (1977), s. 28-29.

MİROĞLU, İsmet, *XVI. Yüzyılda Bayburt Sancağı*, Anadolu Yakası Bayburt Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, İstanbul 1975.

MOR, Cemil, *Trabzon İlinin Turizm Coğrafyası*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2006.

MUTLUOĞLU, Ahmet, "Kimliğimizin Mührü Yaylalarımız", https://www.caykaragazetesi.com/kose-yazilari/kimligimizin-muhru-yaylalarimiz-27231/ (erişim 3 Nisan 2020).

NECİP, Emir Necipoviç, *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*, Çev. İklil Kurban, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1995.

NİYAZOĞLU, Ahmet Cemal, "Çaykaranın Folklorik Yapısı", *Çaykaranın Manevi ve Kültürel Değerleri Sempozyumu-I (16-19 Temmuz 2002)*, Çaykara Müftülüğü Yayınları, Trabzon 2005, s. 105-176.

ORKUN, Hüseyin Namık, *Eski Türk Yazıtları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1987.

ÖKSÜZ, Hikmet, "Anne can bazen de Afacan'dır", https://www.caykaragazetesi.com/kose-yazilari/anne-can-bazen-de-afacandir-53300/ (erişim: 10.05.2020).

ÖZDEMİR, Mehmet, *Türk Eğlence Kültüründe Giresun Yayla Şenliklerinin Yeri*, Hiperyayın, İstanbul 2019.

ÖZTÜRK, Özhan, "Çepni Koyunu", https://ozhanozturk.com/2017/08/29/evcil-hayvanlar-sigir-keci-koyun-esek-at/

PEZ, Toni, *Kadırga ve Sultan Murat Yaylaları,* Trc. Ahmet Duru, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2014. Bu eser 2012 yılında Fransa'da yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir: *Contribution A L'anthropologie Historique: Les Rituels de Kadirgaet de Sultan Murat en Mer Noire*, (Institut National Des Langues et Civilisations Orientales-Master II).

SAFİ, Muhammet, *Rize Tahrir-i Öşür Envanteri-1850 Rize Sülaleleri*, Dinamik Tanıtım Hizmetleri Yayını, İstanbul 2007.

Salnâme-i Vilâyet-i Trabzon, Def'a 1, Trabzon Vilâyeti Matbaası, Trabzon 1286.

Salnâme-i Vilâyet-i Trabzon, Def'a 4, Trabzon Vilâyeti Matbaası, Trabzon 1289.

Salnâme-i Vilâyet-i Trabzon, Def'a 8, Trabzon Vilâyeti Matbaası, İstanbul 1293.

SAMİ, Sinan, "Görnek-Parma", https://www.youtube.com/watch?v=tWVFTnGIcZs (erişim: 20.08.2011).

SARAN, Ali Kemal, *Omuzumda Hemençe*, Kurtuba Yayınları, İstanbul 2009.

SARI, Arif, *XVI. Yüzyılda Dulkadirli Türkmenleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018.

SARI, İsmail, "Yaşamın Evreleri", *Geçmişten Geleceğe Çaykara-Dernekpazarı (Tarih-Toplum-Kültür)*, Çaykara ve Dernekpazarı Kültür ve Yardımlaşma Cemiyeti Yayını, İstanbul 2005, s. 297-314.

STOKES, Martin, "Doğu Karadeniz'de Türkler'in Varlığı ve Kültürel Etkinlikleri", *Konuşan Karadeniz*, 3 (1988), s. 22.

"Sultan Murat Yayla Şenlikleri 19-20 Ağustos'ta", https://www.caykaragazetesi.com/caykara-haberleri/sultanmurat-yayla-ortasi-senlikleri-19-20-agustosta-30136/ (erişim 05.08.2017).

SÜMER, Faruk, *Kara Koyunlular*, I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1984.

SÜMER, Faruk, *Çepniler*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.

"Sürmene Yaylası", http://turkulerimiz.biz/turku_sozleri-1195-SuRMENE-YAYLASi-sozleri.html#.XuDlQG5uIQw (erişim: 10.06.2020).

ŞAKİR ŞEVKET, *Trabzon Tarihi*, Yay. Haz. İsmail Hacıfettahoğlu, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara 2001.

ŞEMSEDDİN SAMİ, "Barma", *Kâmûs'ul-A'lâm*, II, Mihran Matbaası, İstanbul 1316, s. 391, 392.

TAŞPINAR, Ali, *Rize Tarihi*, Rize Ticaret Borsası Yayınları, Rize 2004.

TELLİOĞLU, İbrahim, *Tarih Boyunca Karadeniz*, Serander Yayınları, Trabzon 2015.

Trabzon Köprübaşı Belediyesi (= TKB), (2018), "Arsa M2 Rayiç Bedelleri", *https://www.trabzonkoprubasi.bel.tr/genel.asp?sayfalama=goster&id=78* (erişim 29.10.2018)

TUNCER, İbrahim, *Coğrafyası ve Belgeleriyle Çaykara Tarihi*, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık Limited Şirketi, İstanbul 2017.

TUNCER, İbrahim, *Yaşantısı ve Ananeleriyle Çaykara*, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık Limited Şirketi, İstanbul 2017.

TURAN, Osman, *Selçuklu Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009.

UMUR, Hasan, *Of ve Of Muharebeleri*, Güven Basımevi, İstanbul 1949.

UMUR, Hasan, Of Tarihine Ek, İstanbul Birlik Basın ve Yayınevi, İstanbul 1956.

ÜNLÜ, Ekrem, *Harşıt Vadisi Tarih ve Kültür Yazıları*, Arı Sanat Yayınları, İstanbul 2016.

"Üsküdar Ailesi (Köyümüzden Göçenlerden), http://www.calisanlarkoyu.net/index.php?option=com_content&view=article&id=133:ueskuedar-ailesi-koeyuemuezden-goecenlerden&Itemid=97 (erişim: 10.11.2013).

YILDIRIM, Kurban Ahmet, "Kaybolan Güzellikler", *Çaykaralılar,* 13 (1999), s. 25-29.

YILDIRIM, Kurban Ahmet, "E Vay Beni Vay Bana … Kaybolan Kültür", *Çaykaralılar,* 15 (2001), s. 33-36.

YILDIZ, Ayhan, "Dursun Usta'nın Çayı", *Yeni Çaykara Bülteni*, 10 (1985), s. 8.

YILMAZ, Hasan, "Giresun Çoban Kültürü", *Giresun Kültür Sempozyumu (30-31 Mayıs 1998)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1998, s. 151-160.

YILMAZ, Muzaffer, "Çaykara'da Yayla Şenlikleri", *Çaykaralılar*, 8 (1994), s. 41-44.

YILMAZ, Özgür, *Tanzimat Döneminde Trabzon*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul 2014.

YİĞİT, Altay, *Çaykara ve Folkloru*, Kent Matbaası, Ankara 1981.

YİĞİTBAŞIOĞLU, Hakan, "Ağaçbaşı Yaylası Turbalığı/Trabzon: Doğal Çevre Değişimine Güzel Bir Örnek", *V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu 2008 (16-17 Ekim 2008) Bildiriler Kitabı,* Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafya Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Ankara 2009, s. 293-298.

"Yöre Eğlencelerimizin Vazgeçilmez Tutkusu: Seyir Oyunu", *Dernekpazarı Haber Bülteni*, 3 (1991), s. 18-19.

YÜKSEL, Ayhan, *Doğu Karadeniz'de Bir Kıyı Kasabası Keşap*, Kesap Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2014.

ZAMAN, Mehmet, *Doğu Karadeniz Kıyı Dağlarında Yaylalar ve Yaylacılık*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 2007.

ZAMAN, Mehmet, "Türklerin Doğu Karadeniz'e Yerleşmeleri ve Yaylacılık Kültürünün Ortaya Çıkışı", *Türk Kültüründe Coğrafya II*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2016, s. 315-340.

ZAZOĞLU, Adnan, "Hatıralar Yaylası Kuşmer", *Çaykaralılar*, 7 (1994), s. 57.

ZEKİYEF, Mirfatih Z., *Türklerin ve Tatarların Kökeni*, Çev. D. Ahsen Batur, Selenge Yayınları, İstanbul 2007.

DİZİN

A
Ağaçbaşı 20, 21, 28, 42, 43, 64, 76, 77, 78, 80, 85, 90, 91, 108, 111, 120, 121, 128, 129, 136, 137, 151, 160, 161, 178, 189, 190, 192, 198, 199, 202, 208, 211, 213, 217, 224, 227, 229, 243, 263, 273, 277
Ağnam Defteri 38, 39
Akçaabad 39, 74, 270
Akçaabat 29, 151
Akköse 102
Anadolu 25, 33, 274
Arhancilo 75, 77, 95, 120, 122, 133, 215, 263
Arhavi 37, 71, 73, 203, 273
Arpalı 91, 93, 108, 120, 246
Arşela 41, 58, 75, 76, 77, 95, 120, 121, 124, 130, 133, 168, 215, 253, 254, 255, 256, 263
Aso 91, 246
Ataköy 10, 28, 66, 77, 79, 102, 109, 128, 130
Azaklı 19, 110, 139, 140

B
Balustala 12, 23, 64, 76, 77, 78, 79, 80, 86, 90, 92, 93, 94, 108, 110, 111, 132, 133, 198, 199, 207, 208, 211, 213, 217, 222, 224, 227, 243, 251
Barma 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30, 31, 32, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 58, 63, 64, 65, 66, 73, 76, 78, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 93, 98, 99, 104, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 136, 137, 138, 140, 141, 142, 143, 145, 148, 149, 150, 151,

160, 161, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 189, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 204, 207, 216, 217, 223, 226, 228, 229, 232, 234, 263, 266, 267, 269, 271, 273, 274, 276
Barma Yaylası 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 30, 31, 32, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 58, 63, 64, 65, 66, 73, 76, 78, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 93, 98, 99, 107, 108, 109, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 138, 140, 141, 142, 143, 145, 148, 150, 160, 161, 168, 169, 171, 172, 175, 178, 179, 180, 183, 189, 191, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 204, 207, 223, 226, 267, 269, 271, 274
Bayburd 35, 50, 51, 72, 93, 168
Bayburt 50, 171, 274
Bölümlü 73, 104
Bostancıoğlu 74
Bostanoğlu 11, 22, 71, 73, 74, 108, 241
Bostanoğulları 58, 73

C

Çalışanlar 41, 75, 77, 78, 79, 116, 121, 124, 125, 126, 128, 129, 133, 168, 198, 203, 254, 255, 256, 262, 267
Canoğlu 102
Canoğulları 102
Canzâde 103
Çayırbaşı 41, 58, 75, 76, 77, 79, 120, 121, 124, 128, 129, 133, 145, 168, 192, 198, 260, 261, 262, 263
Çaykara 4, 11, 13, 17, 21, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 41, 43, 46, 50, 51, 54, 66, 67, 68, 75, 86, 89, 96, 102, 103, 104, 105, 108, 110, 121, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 135, 136, 137, 139, 142, 144, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 159, 160, 169, 174, 175, 176, 178, 180, 181, 186, 191, 194, 200, 201, 202, 203, 204, 215, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277
Çepni 21, 33, 36, 72, 149, 152, 156, 159, 175, 201, 202, 203, 204, 256, 271, 272, 275
Çepniler 29, 72, 202, 276
Cerah 20, 28, 136, 143, 151

D

Dağardı 12, 23, 76, 120, 122, 124, 125, 126, 127, 130, 133, 169, 198, 256, 257, 261, 262, 263
Derebaşı Ogene 10
Dernekpazarı 11, 21, 27, 28, 29, 31, 32, 37, 41, 50, 54, 64,

66, 68, 75, 76, 86, 104, 120, 121, 122, 124, 129, 130, 135, 144, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 160, 169, 173, 175, 180, 181, 186, 191, 200, 201, 203, 204, 253, 266, 267, 268, 270, 272, 274, 276, 277

E

Erzurum 25, 97, 278
Espiye 37, 201, 270

F

folklor 28
Fotrakan 75, 76, 120, 121, 124, 130, 133, 260, 261, 262, 263

G

Giresun 4, 29, 33, 36, 74, 150, 153, 160, 201, 271, 273, 275, 277
Görnek 20, 21, 28, 108, 120, 121, 136, 137, 142, 146, 151, 160, 169, 173, 175, 177, 178, 187, 189, 191, 192, 197, 199, 268, 275
Gülderen 71
Gümüşhane 29, 67, 151, 272
Günebakan 41, 75, 77, 79, 95, 121, 124, 128, 129, 133, 168, 189, 198, 254, 255, 256

H

Harşid 37
Harşit 4, 21, 38, 152, 156, 202, 271
Hayrat 37, 54, 71, 201
hayvancılık 26, 27, 28, 37
Hemşin 37
Hola 11, 23, 24, 41, 57, 64, 66, 68, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 96, 97, 104, 108, 110, 120, 121, 128, 129, 130, 132, 133, 179, 198, 207, 208, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 220, 221, 222, 224, 227, 228, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 240, 249, 251, 263, 266, 267
Hola-i Kebir 11, 23, 24, 41, 64, 66, 68, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 96, 97, 104, 108, 110, 121, 128, 129, 130, 132, 133, 198, 207, 208, 210, 211, 214, 215, 228, 230, 233, 235, 237, 243, 249, 266, 267
Holo 22, 23, 58, 62, 64, 71, 72, 74, 75, 110, 130, 160, 168, 169, 173, 174, 175, 178, 184, 185, 191, 192, 198, 203, 215, 216, 217, 218, 220
Holomezra 124, 130
Hopşera 22, 23, 50, 55, 56, 57, 58, 62, 66, 68, 73, 77, 79, 91, 168, 181, 184, 189, 215, 221, 222, 227, 246
hüccet 50, 55, 57, 208, 210, 217

I

İşkane 50
İspir 35

K
Kabro Hoca 11, 24, 65, 76, 107, 108, 109, 112, 217, 267
Kadahor 50, 55, 56, 57, 102
Kalanas 41, 75, 77, 78, 94, 121, 124, 130, 133, 168, 215, 254, 255, 256, 262
Kalis 95, 124, 130, 169
kaval 28, 30, 142, 144, 160, 164, 170, 173
kelif 29, 91, 96, 204
kelîf 29, 97
kemençe 30, 144, 157, 159, 160, 164, 170, 173
Kondu 122, 168
Köprübaşı 11, 28, 29, 31, 37, 41, 43, 91, 104, 107, 122, 130, 150, 151, 153, 160, 169, 175, 191, 199, 200, 201, 273, 276
Küçükarhancilo 124, 130
Kürtün 36, 39, 203, 273
Kuşmer 12, 28, 104, 139, 142, 151, 154, 155, 269, 272, 278

L
Lakoz 102
Limonsuyu 9, 21, 104, 151, 173

M
Maçka 39, 51, 71, 74, 151
Mahkeme Tepesi 18, 86, 87, 88, 93, 96, 102, 128, 199
Makdanos 75, 76, 77, 94, 120, 121, 124, 130, 133, 215, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 266
mezra 50, 64, 67, 76, 104, 109, 128, 243, 263

O
Of 11, 22, 23, 24, 27, 29, 36, 37, 38, 39, 41, 50, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 61, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 85, 87, 90, 91, 92, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 122, 124, 128, 130, 136, 150, 151, 154, 168, 174, 201, 202, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 217, 220, 222, 224, 227, 231, 233, 234, 235, 236, 240, 251, 266, 269, 270, 271, 272, 277
Ogene 22, 50, 54, 55, 56, 57, 66, 67
Ordu 29
Ormancık 13, 41, 64, 75, 76, 77, 79, 107, 120, 121, 124, 128, 129, 130, 133, 168, 178, 181, 198, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 266
Orta Asya 25, 26, 29, 31, 33, 42
Otçu Göçü Şenlikleri 155, 158, 175, 200, 201

P
Paçan 12, 23, 24, 50, 56, 64, 66, 67, 68, 70, 73, 76, 77, 78, 85, 86, 90, 91, 92, 93, 96, 98, 102, 104, 109, 110, 121, 122, 132, 198, 208, 210, 211, 214, 217, 228, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 241, 249, 251
Pazar 37, 71, 153, 158, 159

R
Rize 4, 29, 36, 42, 71, 72, 73, 151, 203, 268, 271, 273, 275, 276

S
Şalpazarı 12, 29, 38, 39, 72, 150, 153, 155, 156, 159, 175, 201, 271, 272
Sarıkaya 18, 28, 64, 67, 70, 78, 80, 93, 105, 108, 151, 154, 198, 217, 224, 227
Seydi Yakup 9, 28
Siçanoba 12, 21, 22, 23, 24, 93, 100, 101, 104, 109, 132, 133, 184, 207, 228, 249
Şinek 66, 77, 79, 80, 85, 86, 102, 105, 109, 146, 198, 215, 224, 227
Sinop 35
Sıcakoba 102, 109, 127, 129, 130, 215
Sıçanoba 18, 25, 28, 76, 79, 80, 86, 88, 90, 92, 96, 102, 103, 104, 108, 110, 111, 127, 139, 151, 160, 170, 175, 198, 199, 217, 224, 243, 251, 263
Sıçanobası 111
Sultanmurat 11, 12, 18, 20, 21, 52, 80, 104, 105, 108, 136, 137, 138, 142, 151, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 173, 174, 175, 189, 198, 269
Sultan Murat 9, 10, 26, 28, 70, 149, 160, 174, 204, 274, 275, 276
Sultanmurat Şehitliği 20, 162, 163, 164
Şur 22, 50, 56, 66, 68, 69, 73, 77, 79, 80, 85, 86, 93, 120, 121, 146, 151, 154, 169, 198, 212, 215, 224, 227, 263
Sürmene 11, 24, 27, 29, 35, 36, 41, 51, 67, 72, 86, 89, 91, 103, 105, 106, 107, 109, 122, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 136, 150, 151, 181, 203, 204, 246, 267, 270, 274, 276

T
Taşçılar 19, 41, 58, 68, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 94, 114, 115, 116, 120, 121, 124, 126, 128, 129, 133, 145, 168, 181, 185, 198, 253, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 267
Tirebolu 11, 12, 32, 36, 37, 39, 135, 150, 152, 153, 156, 159, 175, 201, 203, 204, 270, 271
Trabzon 4, 22, 23, 24, 26, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 51, 55, 64, 66, 67, 71, 72, 74, 77, 78, 79, 80, 85, 86, 87, 89, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 106, 107, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 133, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 174, 175, 176, 199, 201, 203, 204, 207, 209, 212, 213, 217, 218, 220, 223, 224, 226, 228, 229, 235, 236, 237, 239, 248, 249, 251,

252, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277
Trabzon Ahkâm Defteri 39, 85, 273
Trabzon Kadı Sicili 64, 78
tulum 28, 30
Türk 4, 9, 12, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 67, 122, 150, 152, 153, 160, 175, 201, 203, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 278
Türk Kültürü 4, 9, 28, 29, 203, 271, 278
Türkler 26, 28, 203, 204, 276
türkü 9, 27, 135, 144, 145, 157, 159, 169, 170, 186
türküler 28, 30, 139, 142, 144, 172, 191

V

Vakfıkebir 29, 39, 74, 270
Vartan 20, 21, 23, 28, 64, 79, 80, 85, 93, 105, 108, 129, 136, 151, 160, 162, 170, 189, 190, 198, 218, 220, 224, 228

Y

yayla 9, 10, 11, 12, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 38, 42, 46, 50, 51, 55, 57, 64, 66, 67, 80, 93, 97, 104, 105, 108, 111, 124, 128, 132, 133, 136, 137, 139, 144, 146, 147, 151, 153, 154, 155, 158, 160, 168, 175, 176, 177, 178, 184, 185, 189, 192, 200, 201, 204, 269, 276
yaylacılık 9, 10, 11, 12, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 36, 37, 40, 51, 54, 67, 104, 105, 108, 120, 130, 132, 150, 154, 175, 198, 204
Yayla Ortası Şenlikleri 11, 12, 21, 135, 150, 154, 155, 168, 169, 174, 175, 191, 200, 201, 204, 271
Yayla Şenlikleri 11, 20, 36, 37, 135, 151, 159, 160, 161, 164, 165, 166, 167, 168, 187, 200, 204, 271, 275, 276, 277
Yılmazlar 124, 126, 130, 169
Yomra 39
Yoros 39

Z

Zeno 102
Zenozena 41, 75, 77, 95, 121, 124, 130, 133, 168, 215, 254, 255, 256
Zîkr-i âtî husûs ma'rifet-i şer'le mahalinde fasl ve hasm ve ketb ve tahrîr ve muktezâsı cânib-i şer'e inhâ ve takrîr içün bi'l-iltimâs cânib-i şer'îat-ı garrâdan me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan kâtibimiz mevlânâ Veliyüddine-fendizâde hafız Evliya Hasan Ef 239
Zisino 73, 104